

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, esütörtökön és szombaton délel. Ára évenként 3 fl. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A „nyitott” cikkek sora után 25 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középütkén, STEIN J. könyvkereskedése.

A függő kérdések.

III.

Kolozsvár, nov. 22.

(D.) A mi a harmadik szempontot illeti, a mely irányában függő kérdéseink megoldandók, ez, habár törvényhozásunk hosszas stagnatioja után hosszas munkálkodást, s valóban egy hosszú parlamentet követel, nem képez oly terhes feladatot ma, mint az előbbi szempontok.

A magyar törvényhozás már 1791-ben megkezdte a szabadelvű irányban való törekvést, az 1831-ben kifejtett ellenzék nagy lökést adott a kor eszméit védő előkészületeknek, és 1848 kimondá mind azon haladási eszméket, melyek a civilizált világ szabadsági fogalmainak megfelelnek.

Szó sem lehet többé, hogy törvényhozásunknak a többségét valamely retrograd irányú párt képviselje. Az 1848 előtti ellenzék képezi ma is többségünket, s innen visszaesés nem lehet, ennek belügyi kérdéseinkben kell jövőre a fentartó elemet képviselni s az alkotmányos szabadság biztos továbbfejlődését vezetni.

Nincs is semmi kétségünk abban, hogy miután a többséget a szabadelvű elem képviseli, sőt mondhatni az egész képviselőház ezen elem különböző árnyalataiból áll, a haza régi törvényei közé a szabadelvű és korszerű intézmények átültetése s beillesztése csak is a legközelebbi napok kérdése, s fennakadás és belső ellentmondás nélkül fog előre haladni.

A magyar nemzet in concreto mindig fogékony volt a korszerű reformokra, alkotmányos élete mindig versenyt haladt Európá legszabadelvűbb népeinek alkotmányos életével, sőt nagy momentumokban, minő volt a vallásos szabadság, a bennlakó nemzetűrédek irányábani fegyver, melyeknek a szabadelvűen fejlett helyhatóságai életben kellett szabad mozgás engedtetett, s minő volt már az őskorban egyik velős királyunknak a boszorkány s más európai babonáságok irányábani decretalis kikéltése, s más ily felvilágosodott eszmékben törvényhozásunk igen gyakran éppen megelőzte Európa népeit.

A codificatio s beladminstratio szabadelvűségében, valamint a kül-politika civilisált irányában a magyar genius bizonyára kész versenyezni jövőre is Európa legjobban népeivel, sőt a testvériség által lelkesedve sajátosságos és szép municipalis intézményei alapján az együtt lakó nemzetiségekért többet képes tenni, mint a mit saját alkotmányos szervezősük szerint tenni képesek Európa bármely más államot, hazát alkotó fő nemzetiségei.

Municipalis életünk organicus összekötése országos életünkkel kellő garantíát nyújthat a különböző nemzetiségek mindazon legmagasabb érdekei megővésére, melyeket egy ország közéletéből saját részökre igényelhetnek országos létünk hatáskörén belül, a polgári jogegyenlőség alapján birniok kell a köztünk élő néptörödekeknek nemzeti fejlődésük szabadságát, s befolyását közéletünkre. Nem politikai árverezések, nem leplezett külön czélakból, de haladunk kell a testvériség útján, a hazafi becsület és szabadelvűség iránti köteleességérzetünkből, haladni a hazánkban lakó polgárok egyéni szabadsága érdekében, s annak megfontolása mellett, hogy a mi méltatlanság rajtunk a bennlakó néptörödekek firmája alatt néha elkövetett, azt nem magok a népek követték el, hanem azok, kik egy-egy néptörödek tekintélyt ruházták magokra, s a birodalmi politikai experimentatiók eszközei gyanánt szolgáltak.

Nem mondom, hogy ezeknek utópiát a magyar törvényhozás kielégíteni képes lehet, száz nyelven még Babel-tornyát sem lehetett felépíteni, annál kevésbé lehet egy országot.

Néptörödekek, hódítások s betelepítés által os nemzeti országaikból más államokba átszakadnak, s azon állam törvényei alá adják magukat, de miattuk azon állam egységét s integritását felszaggatni nem lehet, mert ily rendszer alkalmazása örök revolutioja lenne az európai államok beléletének.

Minden átszakadt nemzetűrédek meritse nemzeti miveltiségének üdítő csöppjeit saját nemzetisége gyökőrsaiból, keresse föl törzs

nemzetével az anyagi és szellemi érdekekben való hasznos és becsületes érintkezéseket, s ezen viszonya által emelje, ha lehet, közvetlen hazáját; de tisztelje azon ország határait s törvényeit, mely neki is hazája, s ne kívánjon attól többet, mint oly polgári szabadságot, melyben egyéni és nemzeti miveltődését erejének s tehetségének tulajdonaihoz képepest kifejttesse.

A mint a hazánkban lakó nemzetűrédek ezen igazságos elv előtt meghajolnak, egyik európai állam intézménye sem tehet annyit a kebelében lakó nemzetiségekért, mint a magyar államé, mely már Szent István kora óta kedvelte a betelepítéseket, s ne a rettegett az ország erejét beköltözök által gyarapítani, éppen úgy, mint Amerika gyarapítja magát korunkban a beköltözök nép-törödekek ereje által.

A magyar municipalis élet volt az, a melyben több apró nemzetűrédek sikerrel használhatta nemzeti nyelvét s szokásait, a nélkül, hogy praedicált volna az ország-nak, s a nélkül, hogy a státus nyelve s nemzetisége praedicált volna neki. Hogy ezen intézmény életre való volt, s hogy ebben a nemzetiségek kellőleg fejlődtek, élő bizonyossága az erdélyi szászok és szepesi nemesség, sőt maga a kisdud örmény elem, két város hatósági jogában képes volt pár századon át megőrizni saját nemzeti jellegét, habár honpolgári magasabb ösztönéből csak nyelvét sem vitte túl családi tűzhelyén. S vajjon az oláh elem vesztette-e nemzetiségéből az ország institutioi alatt; e nép, melyről még Verböczy is azt mondja, hogy „non nulli valachi,” ma legnépesebb a magyar ajkuak után, s nyelvében, szokásaiban soha senki sem háborította, népük nagy többsége anyanyelvén túl mást nem ismer.

Soha nem szolgálhat a nemzeti jog arra, hogy egyes néptörödekek történelmi hazájukat részekre különzaggassák, ez nem a jog, ez a lázadás propagandája, a nemzetiségek magoknak egy országban többet nem követelhetnek, mint a mennyit azon ország saját államéletének s integritásának kívánalmain belül nekik megadhat, s részben Magyarország mindig többet adott, mint bármely más európai állam, mert Európában mindegyik ország csak egy nemzetiségét képezett, s a helyhatósági jog oly alakban, mint minálunk, nem létezett sehol.

Ha a magyar törvényhozás a historiai jog alapján a bennlakó néptörödekeket kielégíteni nem képes, akkor nincs a világon ország, mely néptörödekeit kielégíthesse, s vagy az ily törödekeknek kell törzshazájukba visszavándorolniok, vagy a vegyes nemű országokat kell ezer apró izekre a legnagyobb geographiai tarkasággal szétszaggatni. Sem az első, sem az utolsó nem a földszatnál lehet eszközölni. Ez nagy katasztrófok kérdése, s e részben mi magyarokul úgy állunk a köztünk lakó néptörödekekkel, hogy egy ily élet-halál-kockázattat minket fenyeget ugyan, de mégis a többiek között legkevésbé fenyegetne megsemmisüléssel, mert az egy német nemzetet kívül minden más köztünk lakó nemzetiség gravitacionalis törzselene is csekélyebb ma az európai nemzetesalád közötti jelentőségében, mint az évezred sok dicső történelmi momentumai ismeretes magyar nemzet és apostoli királysága.

Ezen önértetünket sem a belső vérontások, sem a politikai machiavelismusok meg nem törték soha. A magyar nemzet összedugott kézzel is be tudta bizonyítani nemcsak az osztrák birodalom, de Európa előtt is nemzeti súlyának s országa historiai határainak fontosságát a európai súlyát. Ha a nemzet összedugott kezét szétbontja, s felfegyverezve apostoli trónját körülállva elkezd cselekedni, még inkább be tudja bizonyítani, hogy Magyarország és a magyar nemzet van és lenni fog.

Kérdésen kívül minden nemzetiségnek megvan önérzete, és ez éppen nem baj, ha minden nemzetűrédek kellő politikai emelkedettséggel tudja felfogni helyzetét, ha az alkotmányos szabadság eszméitől lelkesedik, s méltányolni tudja másokban azon érdemeiket, melyeket ezek a történelem hí tanúsága szerint sok nehéz küzdelem és fáradság közt vívtak ki halántékaikra.

Ha a kölcsönös elismerés anyaga száll le egykor bérczeinkre s rónáinkra a közös polgári szabadságban és jogegyenlőségben mindnyáján fölülhetjük azon osztályrészt, a mely egy egyéni, mint nemzeti tulajdonaink mérvéhez képepest megillette minket.

Belkérdéseink megoldása hosszabb tárgyalásokat igényel, az első két főszempont tárgyainál; de itt az egyetértés könnyebb, mert itt a végcél csak egy: a közboldogság és a közös szabadság, e végcélban egyesülnek a részletességeknél itt-ott külön való érdekek, s így e végcél természetesen elősegíti a végmegoldásokat is.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház nov. 19-kén tartott ülése.

A „P. Napló” országgyűlési tudósítását a következő bevezetéssel kezdé meg:

A képviselőház öt hónapi szünetelés után meggyűlt össze először, hogy országos ügyeink rendezésének nagy és fontos munkáját, melyet a nyár derekán — mint mondták — a háboru miatt félbe kelle szakítania, most folytatónak ismét felvegye, s isten és a jó szerencse segélyével óhajtott eredményre fejlessze.

Ha a mai ünneplés alkalmával visszaemlékezünk az egy év előtti időre, s eszünkbe jutnak a remény ígéretei, miket akkor nemzeti jogos ügyünknek kedvezni látszó némely előzmények keltettek, s nem feledjük ki az ez alapon támaszt állhatatos jóakaratot, a jövő ígéreteiben való készséges bizalmat, s ezek kapcsán a törvényhozásra várt nagy és nehéz munka iránti férfias vállalkozást, — és viszont szeméinket végig hordozva ma ugyanazon gyűlés tagjain, fűrkészve az arcok kifejezésén a jövő öröme vagy bujának néma jeleit, valóban — az optimismus legmagasabb fokáig kellemé emelkedtünk, ha a ma tapasztalt hangulatot az egy év előttivel azonosnak, vagy azzal rokonnak mondani akarnók.

A jóakarot, a törvényhozás nagy és nehéz munkája iránti férfias vállalkozás, buzgalom, erő és fáradság nem kímélése ott, hol hazánk politikai és társadalmi jóléte ezt kívánja, — ma is, miként egy év előtt, az országgyűlés minden tagjában meg van, s ez hiányzani semmi körülmény közt sem fog; ha azonban a bizalmat keresnők, melyet tavaly hangzatos szavak ígéretei keltettek, vagy ama biztató kilátást, melyet itt és ott a jóbiszemmel magyarázott kormányzati jószándok nyújtott, — alig hisszük, hogy a remény ígéretei helyett valóóságos csalódásnál, s a biztató kilátás helyett bizonyos lehangoltságnál egyebet találhatnánk.

Ismerve a bécsi kormány hagyományos önzését s Magyarországot iránt folytonosan tanúsított bánásmódját, most egy éve sem ragadtathatunk ugyan el odáig, hogy három százados keserű tapasztalatait egyszerűen mindenkorra feledve, az újabb változások nébány szemkápráztató tüneteit ország-boldogító valósnak tekintettük volna, — annyira azonban még se mehetünk, hogy feltehetjük volna, miként annyi szép szóznak, annyi zengzetes ígéretnak eredménye kevesebb legyen a semminél is, — rosszabb a rossz nál is!

Pedig ha országunknak akár közigazgatási, akár törvénykezési, akár pénzügyi, gazdasági stb. állapotát tekintjük, a helyzet mindenütt oly lehangoló, oly csüggesztő, hogy a fennálló kormány tehetlensége vagy hivatlanságának e helyzet a legkérelhetlenebb és legmegszáfolhatatlanabb vádlójaként jelentkezik.

Az elnapolt országgyűlés ismétli összehívásának híre azonban birt még némi hatással arra, hogy végre is a kübejt komoly események szám-bavételével hazai törvényes állapotunk érvényre hozatik, s oly sokáig függőben tartott alkotmányunk életbe lép.

A hír beszélté ezt, — a számító és fontolva ítélők nem hitték. Ez utóbbiak az igazság.

A mai ülés legfontosabb részét a f. hó 17-én kelt legmagasabb kir. leirat tevő.

Hogy egyébiránt az előadás sorát megtartsuk, de másképp se anticipáljunk bármit is, mi az érdekek logikai fejlődését tan zavarhatná, áttértünk magára a nagy jelentéstűlő leírására.

Szentiványi Károly házelnök néhány percczel tizenkettő után az elnöki széket elfoglalván, a ház többszöri éljenzései közt az ülést a képviselőkhöz intézett következő beszéddel nyitá meg:

Tisztelt ház! az elnapolt országgyűlés e nagy horderejű működésének folytatása végett a mai napra van összehívva. A feladat jelenleg is az, a mi kezdetben is volt, sikert szerezni az országgyűlés két feladatában foglalt törvényes kívánalmaknak, eszközölni a valódi alkotmányosság életbeléptetését, (helyeslés), megnyitni a törvényhozhatás útját, s ez által a hazának egy jobb jövőt eszközölni. (Ugy van! Helyeslés.)

Amitás lenne azt állítani, hogy a mult idők sebei egyszerre begyógyulhatnak; de ha a fennforogó kérdések a haza önállóságának megőrzése mellett (helyeslés) meg lesznek oldva; ha czélszerű törvények és intézkedések a szellemi és anyagi haladást elő fogják mozdítani; ha a szellemi és anyagi haladás erőit merithet a gyarapodó anyagi jóléte, s ez viszont a szellemi haladást emelheti: akkor egy jobb jövőnek alapja le lesz téve.

A közös haza boldogítása közös czél lévén, szabad legyen binnem, hogy ha egyben másban nem talán véleménykülönbségek mutatkoznak is, ezek a haza érdekében oly annyira szükséges testvéri hangulatot csorbitani nem fogják. (Helyeslés.)

Ezek szerény megemlézése után üdvözlöm a ház tagjait, és a mai ülést megnyitottnak nyilvánítom. (Éljenzés.)

Ezután elnök az időközben történtek előadására térvén át, így folytatá:

A mai jegyzőkönyvet Tóth Vilmos jegyző fogja vezetni, a szólam kívánók szavait pedig Ráday László gróf fogja jegyezni.

T. ház. Kötelességemnek tartom az elnapolási idő alatt a ház körében törtétekről a t. házat tudósítani. Fájdalom, hogy csak fájdalmat hirdethetek. E folyó év aug. 3-án Klauzál Gábor képviselő társunk megszűnt élni. Ő egész életét a hazának szentelte, kiterjedt és alapos ismereteivel előmozdította a hon javát, a hon boldogságát; ő szelid és szigorú, engedelken és hajthatatlan, erélyes és higgadt volt; szelid a magány — szigorú a nyilvános életben, engedékeny embertársai megítélésében, hajthatatlan a haladás és szabadelvűség védelmében. Ő erélyllyel oltalmazta a haza érdekeit; de soha sem feledkezett meg a higgadságról, jól tudván, hogy a higgadság fegyver, mely gyakran elhatározó pillanatokban hozza meg a szükséges győzelmet. (Helyeslés.) Klauzál Gábor első fellépésétől utolsó lehelletéig, egy a miniszteri padon, mint azonkívül, tántoríthatatlan híve volt a hazának. Az ő halála egyaránt sebzé barátai és a honfiak szívét. Az ő elvesztése nagy veszteség a hazára nézve; adjunk e veszteségből származott fájdalomnak helyet és kifejezést, a jegyzőkönyvben. (Helyeslés.) Az elnökség pedig teljesítse azon szomorú kötelességét, és szólítsa fel Szeged központi választmányát új választás eszközölése végett. (Helyeslés.)

Fájdalommal jelentem, hogy a halál még három tagot vitt el körünkől: Löwenthal Sámuel báró, Buday Lőrinc és Szemző Nándor képviselőtársainkat, áldott legyen emlékeztük! Az elnökség pedig az illető központi választmányokat szólítsa fel új választások eszközölésére. (Helyeslés.)

Két képviselő lemondása érkezett hozzám a mai és tegnapi napon: Pálffy István gr. a hazini, és Nikolics Fedor báró, zsombolyai képviselők állásukról lemondottak. Az elnökség új választások eszközölése végett intézkedni fog.

T. ház! A mai országgyűlési tanácskozás folytatása egy nevezetes nappal esik egybe. Ő Felsége a császárnának ma nevenapja van (éljenzés), ki jó hajlamát, jó akaratát a nemzet iránt nem egyszer bebizonyította. En azt hiszem, hogy a t. ház akaratát, érzelmét mondom ki akkor, midőn nyilvánítom, hogy a ház hosszú életet és boldogságot kíván ő Felségének. (A ház az elnök által kifejezett őszinte óhajtat hangos és többszöri éljenzéssel tette sajátjává.)

T. ház! Hontmegye főispánja ő Felségének kegy. kir. leiratát hozta át, az fel fog bontatni és ki fog hirdettetni.

(A háznyag bevezeti Majthényi László báró hontmegyei főispánt.)

Majthényi László báró. Az országosan egybegyűlt főrendek és képviselők utóbbi feliratára érkezett kegy. kir. leiratot azon tiszteletteljes kéreccsel van szerencsém a ház asztalára letenni, hogy az itteni felolvasás után azt hasonló czélból a mélt. főrendekhez visszaküldetni méltóztatassék.

Elnök. Azonnal ki fog hirdettetni, és annak megtörténtével a mélt. főrendekhez visszaküldetni.

(Tóth Vilmos jegyző felbontván a kegyes kir. leiratot, azt felolvassa. Ez okmányt utóbbi számunkban közöltük.)

Elnök. Tóth Vilmos jegyző ur a most kihirdetett kir. leiratot a mlgos főrendekhez által vi-

and, egyszerűsödött nyomtatásban ki fog osztatni a t. ház tagjai között, s a mint ez megtörtént, a t. ház a tárgyalás napját ki fogja tűzni.

Van szerencsém még bemutatni a brndbányai és verespataki képviselőt, Széles Dénes, megbízó levelét; az állandó igazoló bizottmányhoz utasított. (Helyeslés.)

Az ülés napirendje az előadottakkal befejeztetve, a tanácskozás délutáni 1 óra felé befejeztetett.

Közlésnek kiegészítésül ki kell még emelnünk, hogy az ülés megnyitása előtt Deák Ferencz, a ház vezértárgya, midőn a terembe lépett és helyét elfoglalta, a jelen volt nagyszámú képviselők a nagyérdemű hazafit és szeretett kariatst, sokszoros és hangos éljenzéssel üdvözlék.

A főrendek ülése 1866. nov. 19-én.

Elnök Sennyei Pál báró főtárnokmester. Az elnök a csekély számban egybegyűlt főrendek ülését a következő beszéddel nyitotta meg:

Azon idő óta, melyben üdvösen megindult országgyűlési tanácskozásainkat a fegyverek zűreje félbeszakasztotta, oly események sorát engedé a gondviselés világunk tett terén legördülni, melynek sulya erős nyomással nehezedett a békés egyensúlyt gondosan kereső államéletünk viszonyaira.

E megezakadt működésünknek újabb — hazánk boldog jövődjének reményével párhuzamos folytatása körül összpontosul fáradságunk urunk királyunk ohaja, a nemzet buzgó várakozása.

Nem lehet magunk előtt titkolnunk: neheztült feladatunk; — de épp ezáltal magasztosabbá is vált megoldása — mely annyi hazafiai buzgóság, annyi tapasztalásdús bölcseségnek s edzett tettereknek, mint a mennyit itt méltóságok fényes körében üdvözlök, a haza és király iránt teljesített kötelesség érzetének nemes jutalmát igéri, melyben nekem, ki csak méltóságok ereje által lehetek erős, csak méltóságok bölcs tanácsa által istápolva lehetek eszköz magas célunk elérésében, parányi erőmből képest megosztottnai szerencsém szintugy — mint élttem pályájának büszkesége leend. (Élénk éljenzés.)

Engedjék a mlgos főrendek, hogy a jelen ülésnek megnyitása alkalmával ismételve kikérjem magamnak kegyes elnézésüknek azon túlradó mértékét, melylyel engemet a lefolyt tanácskozások alatt boldogítani méltóztattak. (Hosszas éljenzés.)

E beszéd befejezése után felmutatta a bepecsételt királyi leiratot, melyet — ugymond — a felvett szokáshoz képest a képviselőház elnökéhez küld felbontás végett. A jegyző, Majthényi báró vitte át a leiratot. Mielőtt a leirat visszaérkezését tartó hosszadalmas szünet megkezdődött volna, felszólt Czirák János gr. és kifejezte kettős örömet, hogy az országgyűlés ismét megkezdheti működését, és éppen a mai napon Felsége királyunk névpapján kezd meg; csak azt sajnálja, hogy az idő rövidsége miatt nincs mód benne, hogy a főrendek a szeretett királynénál küldöttség által jelentse ki forró szerencse-kívánataikat. De felkéri a főrendek nevében az elnököt, hogy a főrendek hódolatát és szerencse-kívánatait juttassa minél előbb a Felsége trónja szalmolyához. Mintán az elnök kinyilatkoztatta, hogy örömmel fogadja és teljesíti a megbízást, beállt a több, mint egy óra hosszúra tartó szünet.

A szünetnek Tóth Vilmos képviselőházi jegyző megjelenése vetett véget, ki áthozta a képviselőházban már felolvasott leiratot. Ennek felolvasása után, melyet a főrendek, szokásukhoz képest, fennállva hallgattak végig, az elnök felkérte a bizottmányokat, hogy kezdjék meg munkálkodásaikat, s egyéb tárgy nem lévén, az ülést bezárta.

Az autonomisták ausseei programja.

Gréczeben nov. 16-án gyűlést tartának az ottani képviselők. Kaiserfeld jeles beszédet tartott, melyben kifejté német nemzeti szempontu politikáját. Az egybegyűlték egyértelműleg az ausseei program mellett nyilatkoztak.

A program itt következik:

„A folyó év eseményei mélyen megrendítették Ausztria európai állását és tekintélyét, s nehezen gyógyítható módon tágitá az államgazdasági sebeket, melyekben szenvedett. E mellett kiegyenlítettlenül állanak tovább is azon helyviszályok, melyek Ausztriát nem engedik ereje összeszedésére és nyugalomra jutni. Az egyik államjogi meg hasonlítás mellett oly igények emeltek, melyek ámbár teljesíthetetlenek, de azért nem kevésbé makacsok, s melyeket azon bizonytalanság szült és bátorított, mely az egyszer gyakorlatban volt, jogi megállhatásában kétséges és hatályosságában félbeszakasztott alkotmány felett uralkodik. Elvesztvén a háborút, mely európai állásában fenyegette, belsőjében nehezen megoldható ellentétek és törekvések által szakgattatván, melyekre nézve valami kiegyezés alig látszik lehetségesnek, a monarchiát komoly veszély fenyegeti.

„Ezen veszély elhárítása az Ausztriát lakó minden népre nézve az első élet-érdek és főfeladat. Az osztrák-németek nemcsak hogy nem szándékoznak ezen feladat elhárítani; hanem érzik, hogy éppen számukra van az első hely fenn tartva megoldásukban.

„De a monarchia fennállására és jövődjére nézve mindenké elhatározó, hogy az Ausztriát szétszakgató államjogi kérdések megfelelő módon oldassanak meg.

„A következők

Elvek

azok, melyektől mi, ezen cél elérésére, jelen viszonyok közt, kizárólag vezéreltetünk:

„Mint tagjai a nagy német nemzetnek, kik századokon át valánk összekapcsolva Németországgal, nem fogunk megszűnni s nem szűnhetünk meg magunkat németeknek érezni és ragaszkodni a német néppel való nemzeti összefüggéshez; mert csak azon elő öntudatból, hogy a német nemzet tagjai vagyunk, merítjük az erőt azon feladat betöltésére, melyet Ausztriában a történet providentialis menete kiszabott. Azt hisszük, fenntarthatjuk és ápolhatjuk ezen összefüggést, a nélkül, hogy a német népet egyesülési törekvésében akadályoznók, s hogy hitlenek lennénk Ausztria iránti kötelességünkhez.

„A nemzeti egység hiányában a monarchia fennállása oly cél által biztosítandó, melyben minden, Ausztriát lakó néptörzsek egyesülhetnek, és saját érdekekben egyesülők kell. Ezt a célt a személyes, polgári és politikai szabadságban, s annál fogva oly állami intézmények fennállásában látjuk, melyek képesek eme szabadság teremtésére, biztosítására és a birodalomnak helyes állam- s nemzetgazdasági vezetése mellett az osztrák népek anyagi jólétét maradandóan biztosítani.

„A községek, kerületek és járáások önkormányzata által minden jogos helyi érdekek, a tartományi gyűléseknek szabatosan meghatározandó hatáskörrel mellett az egyes tartományok minden jogos és az állami lényegével összefüggő érdekei tekintetbe jönnek, a különböző néptörzsek pedig tért nyernek a jogosult nemzeti fejlődésre.

„Egyéni és testületi, politikai és polgári szabadság, az állam lényegével és fennmaradásával megegyeztetendő nemzeti jog, miveltség, közjólét és hatalom; ezen főjavak megszerzése és oltalmazása csak az alkotmányos és parlamentaris kormányformában lelnek biztosítékot.

„A monarchia államjogi alakulásában a fennálló alkotmányból indulunk ki, melyet jogilag létezőnek tekintünk. Egyes tartományok külön joga csak annyiban bír előttnök érvényével, a mennyiben szakadatlan jogfolytonossággal maradt fenn. De az alkotmány terén állunk, midőn különböző get tesszünk az egyes tartományoknak egymáshoz és a birodalomhoz, valamint a Lajthán inneni tartományok és a magyar korona országainak egymáshoz való viszonyára közt.

„A monarchia külső és belső helyzete nem engedi meg az államelvek oly keresztülvitelét, mely jogosultságában kétséges, sikerében bizonytalan volna, és éppen csak tényleges, s azért biztonság nélküli állapotot teremtené vagy folytatna.

„Azon különböző formák közt, melyek, az adott viszonyokat szemmel tartva, a monarchia államjogi alakulásában gondolhatók, Magyarország a birodalmi alkotmány által is megengedett jogára való tekintettel, a közösügyek elismerése által korlátozott dualismus mellett nyilatkozunk. Mivel mi az absolutismust kizárva óhajtunk látni az államélet minden köréből, a magyar országgyűléssel való kiegyezés alapján csak a közöskeul elismerendő ügyek közös parlamentaris tárgyalását gondolhatjuk.

„Ha a magyar országgyűléssel való tárgyalások folytán szükségesnek fog látszani az állam alap-törvényeiben a változtatás, ez a Lajthán inneni tartományok tekintetéből teljes jogérvénnyel csak ezen állam-alaptörvények terén történhetik.

„Azon tartományok reichsrathja, melyek az 1861. febr. 26-diki patens alapján való megbízásnak engedtek, s melyek e szerint az említett állami alaptörvényeket elfogadták, egyedül illetékes abban az ezen tartományokra nézve jogérvénnyel bíró változtatásokat tenni. Azért nem ismerhetjük el, hogy ily jog megillesse, vagy ily joggal fel lehessenek ruházhatók a Landtagok, mint ilyenek, vagy pedig ezen Landtagok „ad hoc“ delegatioi, a mennyiben azok választása más, mint alkotmányos uton történik.

„A birodalom hatalmi állásának, a célszerű törvényhozásnak, a hathatós kormányhatalomnak s az alkotmányosság alapelvei megvalósulásának érdekében, valamint a Lajthán inneni tartományok közt fennálló közösség nyomán ezen tartományokra nézve közös képviseletet kell követelnünk.

„Ily képviselet többé nem a Landtagokból, hanem közvetlenül a népből venné eredetét, s ki kell állítva lennie minden parlamentaris előjogokkal; s így a kormány mindazon ügyekben, melyek nem az összes birodalmi, valódi felelősséggel tartoznak neki.”

Ad. N. 26.185./1866.

KIMUTATÁS

a choléráról october 31-től kezdve, egész november 15-ig, 1866.

Törvényhatósági környék	Helység	Népesség	A járvány kitörése napja	Oct. 31-én be-tet maradt	Novemb. 15-ig szaporodott	Összesen	Ezekből		Nov. 15-én be-tet maradt	A járvány kiütése napjától kezdve october 31-ig		A járvány megszűnése napja
							meggyógyult	meghalt		meggyógyult	meghalt	
Brassó vidék	Brassó	27,000	18/7	3	6	9	5	4	—	682	393	289
	Hosszafalu	9,000	18/8	5	1	6	2	1	3	75	28	44
	Krizba	1,980	16/8	—	1	1	—	1	—	32	18	14
	Hermány	2,130	29/10	—	8	8	4	3	1	8	4	3
Háromszék	Nagy-Ajta	1,262	21/9	7	4	11	3	4	4	20	7	9
	Osdola	1,950	28/9	1	12	13	10	1	2	42	27	13
Felső-Fehérmegye	Bikszád	811	19/10	—	2	2	—	2	—	—	—	2
	Árapatak	1,099	18/9	1	—	1	1	—	—	14	10	4
	Mikoufalva	1,028	19/10	—	5	5	—	5	—	5	—	5
	Tusnád	1,500	15/9	4	36	40	32	6	2	123	86	35
Csíkszék	Csekfalva	1,446	28/9	3	4	7	7	—	—	46	37	9
	Csatóság	1,000	27/9	1	17	18	11	3	4	73	52	17
	Csik-György	4,466	18/10	3	75	78	50	15	13	78	50	15
	Csik-Delne	543	17/10	—	28	28	18	4	6	28	18	4
Torda-megye	Mindszent	800	19/10	—	24	24	21	3	—	24	21	3
	Mesterháza	972	3/9	3	—	3	3	—	—	67	53	14
	Erdő-Csanád	764	30/9	6	—	6	6	—	—	70	45	25
	Torda	7,768	8/11	—	2	2	—	2	—	2	—	2
A.-Feh.-me.	Alsó-Gáld	977	4/11	—	5	5	3	2	—	5	3	2
	Naszód	1,945	15/9	8	2	10	9	1	—	262	189	73
	Hordó	530	9/10	6	—	6	6	—	—	83	56	27
	Salva	1,116	9/10	32	15	47	34	8	5	100	65	30
Naszód-vidéke	Mititei	548	5/10	9	—	9	3	6	—	54	26	28
	Szt-György	2,450	10/10	14	67	81	44	15	22	204	152	30
	Makod	1,000	16/10	1	—	1	1	—	—	16	15	1
	Telciu	1,821	14/10	—	54	54	31	1	22	54	31	1
Hunyad-megye	Romuli	384	16/10	—	8	8	7	1	—	8	7	1
	M.-Nemegye	809	27/9	1	—	1	1	—	—	97	74	23
	F.-Ilosva	610	4/10	1	—	1	1	—	—	60	26	34
	Ispánmező	874	12/10	4	4	8	5	2	1	31	23	7
Belső-Szolnok-megye	Boérfalva	263	19/10	8	—	8	8	—	—	21	15	6
	N.-Kalyán	466	28/10	—	19	19	5	10	4	19	5	10
	M.-Ilye	950	2/10	—	4	4	2	2	—	44	29	15
	Déva	2,400	20/10	2	4	6	4	—	2	18	9	7
Kolozsm.	Sirb	431	12/10	2	—	2	2	—	—	5	2	3
	Alsó Csértés	491	15/10	2	—	2	2	—	—	4	2	2
	N. Kapus	560	17/10	4	—	4	4	—	—	5	4	1
	Kolozsvár	21,361	12/10	4	24	28	12	11	5	67	29	33
Szeben-zék	N.-Szeben	18,000	30/10	—	89	89	24	35	30	89	24	35
	Porcesd	1,844	20/10	—	54	54	38	15	1	54	38	15
	Resinár	5,573	25/10	—	60	60	23	32	5	60	23	32
	Seliste	4,937	11/11	—	6	6	5	1	—	6	5	1
Összesen:		135,859	—	135	640	775	447	196	132	2757	1701	924

Kolozsvárrt, 1866. november 16-án.

Az austria birodalom vasuthálózata.

(Folytatása és vége.)

Pola vasuti összeköttetése által Trieszttel és Fiumével egyszerűsödött ez utóbbi vár, valamint a nagy tengerészeti arsenal a tengeről függetlenné tétetik, és tengerészeti tekintetben még tulnyomó ellenséggel szemben is képes lesz önmagát erősítéssel, tüzelő s hadiszerekkel, valamint munkaerővel is ellátni.

Mintán a mostani körülmények között tengeri háboruból Pola és Istria nehezen volnának tartósan megvédhetők tulerővel bíró ellenség ellen, ily összeköttetés mellettni helyreállítása politikai és katonai tekintetben is sürgetőleg szükségesnek látszik.

A Spalatovai összeköttetés által Lissa vára, az adriai tenger védhástája, hathatósan fog támogatni és minden szükségességgel elláttatni; még Ragusa s Cattaro is nagy hasznót húzhatnak abból, míg a legfontosabb tengerparti pontok őrzése, a gyorsabb, valamint könnyebb szállítás folytán kevesebb költségbe kerülend, mint eddig.

13. Becsből egyrészt Iglau, Pardubicz, másrészt Brtinn és Máhrisch Trübaun át a határig, mellékvonallal Brtinnól Hradisch és Trencsen felé, valamint innen a pest-losoncz-beztercebányai vonalig, végre északnak a kassa odergi pályába való beszőgellésig.

14. Becsből Gmünd, Prága, Rakovitz és Komotautól a szász határig.

15. Becsből Soprony, Kanizsa, Eszékek Zimonyig.

16. Becsből Győr, Székes-Fehérvár, Szeged felé Temesvárig, másrészt innen Orsova és Bazsiásig.

17. Becsből Buda-Pest, Arad, K.-Fehérvár, Nagy-Szebenig és a vöröstoronyi passusig, mellékvonallal a Schyl-völgybe és bodzai szorosba.

E csoportozat célja legfontosabb iparkertleteinket az európai Délel egybeköttni, és névszerint igen nagy politikai borderejű tekintettel a határos török területre, mivel az ottani lakosság nemzetgazdasági érdekeit a mieinkkel szorosan összefűzi, és politikai esetlegességekkel ugy, miként a Törökország ezen részében építendő vasutakra nézve is iparuoknak és kereskedelmeknek a legzebb jövőt helyezi kilátásba.

18. A Bodza-szorostól Brassó, Károly-Fehérvár, Arad, Eszék és Szieseken át Triest, Fiume és Spalatoba, szárnyvonallal Brood-ig.

19. Károly-Fehérvárról Kolozsvár, Kimpolungi, Csernovitz, Lemberg, Przemysl, Ostran, Troppan, Freudenthal, Hohenstadt, Trüban, Pardubitz, Josephstadt, Liebenau, Tetschen, Teplitz, Komotau, Karlsbad, Éger, Pilsen, Budweis, Linz, Salzburg, St.-Johann, Mitterail, Innsbruckon át Triestig, csatlakozásban mindazon határpontokkal, melyek kereskedelmi vagy katonai tekintetben célszerűnek látszának fel.

E vasuti csoportozat összeköti a vasuthálózat összes határpontjait, a birodalmat önként veszi körül, és részint kereskedelmi, részint katonai és politikai tekintetben nagy jelentőséggel bír. Magától értet, hogy e pályavonalnak nem szabad szerfelte közeledni a határhoz, mint ez példán az északi vasutvonallal az eset; mert az övszerű pályavonalnak mindenkor szem előtt tartandó a katonai álláspont is. Sugár vonalak, melyek az ország határáig vagy azon túl terjednek, katonailag nem hátrányosak, mivel azokat háboru esetében könnyű lerontani, és a kár nem éri a birodalom fő összeköttetési vonalait.

A Bodza-szorostól Fiume és Spalatovig vivő pálya rendeltetése, a közlekedést a fekete és adriai tenger közt legrövidebb uton létesíteni; nemzetgazdasági befolyása messze túl terjedend Európá határain, és az Ázsiából és Perzsiából jövő nagybecsű árucikkre nézve talán előnyösen versenyezhet a Konstantinápolyon át tengeren üzött kereskedelemmel, főleg, ha sikerülne az Aradon át vezetendő rövid vonalat helyreállítani.

Mindezen kiegészítő vonalak által nem csupán a belközlekedés emelkednék, hanem talán képesek is volnának az európai kereskedelemben a fő közvetítők szerepét játszani és vasutaink jövedelmét ez által tetemesen szaporítani.

II. Országos vasutak.

Ha a főhálózat a birodalmi vasutvonalak megállapítása által meg van határozva, az egyes királyságok és országokra bizható, hogy országgyűléseik vagy egyéb törvényes hatóságaiqk nján az országos vasutvonalakot indítványozzák és valósítsák, hogy a legfontosb termelési helyeket a legfontosb piacokkal egyesítsék s ez által a főhálózatot tökéletesítsék.

Az országos vasutak is azonban, midőn a birodalmi vasutakkal való közvetítést eszközlik, s benső vasuthálózatot képviselnek, bizonyos mértékig a fővonaltól függnek s ezek megállapításánál a politikai és hadászati tekintetek figyelembe veendők. Az ily vasutak biztosítását — a hol az szükséges — az érdekelt királyságok és országoknak kellene szolgáltatniok s csak azon esetben lehetne állami biztosításról szó, a hol a birodalmi kormány által kikötött feltételek valósítása rendkívüli költségekbe kerül.

S minthogy itt mindenkéltt azt tűztük ki feladatunkul, hogy a birodalom fővasuthálózatának képét különös tekintettel a közérdekek s a világ forgalomra valójuk, s a császárságot átmetsző nagy vonalokat tüntessük elő, melyek kiépítése a birodalmi kormányt, mint ilyent, illeti, s az összerdekek koczkatatása nélkül nem egykönnyen engedhető át az egyes királyságok és tartományoknak, az országos vasutakat, melyek egyes pontokat a birodalom belsejében kötnek össze, s melyek létesítésének indoka legtöbnyire helyi viszonyokból s

érdekekből ered, egyelőre csak általánosan megemlíteni tartottuk szükségesnek.

III. Mellékvasutak.

Mi a szárny- vagy mellékvasutakat illeti, melyeknek az a céljuk van, hogy a birodalom különféle termelési helyeit a birodalmi és országos vasutakkal kössék össze, ezeket, már természetük-nél fogva, nem lehet külön rendszerbe foglalni.

Építéstük a helyi viszonyokból különböző időkben kifejlődő termelési, ipari és közlekedési szükségletektől függ s azért is az ily vasutak építése elé a hátságoknak technikai tekintetben semmi akadályt sem kellene gátródnok. De ezek csak állami biztosítás nélkül lennének engedélyezendők.

A kormányközvetek által megállapított birodalmi vasúthálózatot mindenesetre az országos és mellékvasutak építése alapján kellene tekinteni. Ha a fővonal s ennek főpontja meg van határozva, a többi vonalak kiépítésére annál is inkább fognak találkozni vállalkozó társulatok, mert már nem lesz szükség a tervezések- és nyomjelzésekre, mint eddig, sokszor nevezetesen összegeket költeni a nélkül, hogy az építési engedély elnyeréséről, vagy pedig a felett biztosságban legyenek, hogy a kormány által az állami érdek tekintetbe vételével engedélyezett vasútvonal nem lesz más, mint a társaság által választott és nyomjelvezetett.

A mint az államkormány megállapítja az illető vonalokat s irányokat, rögtön megszűnik minden különbözőség a vasutak által követendő irány felett s a kormány nem látja magát továbbra ama kínos helyzetben, hogy az egyik vagy másik párt javára kell határozni, vagy pedig agitációk ellen kell fellépnie, melyek sokszor sokkal inkább erednek helyi érdekek vagy önző szándékokból, mint a közjólét iránti gondoskodásból.

Különlélek.

* Gróf Crenneville Polliot Lajos kormányzó öccsája a 3 dik huszár-ezred tulajdonosává nevezetett.

* Mint a „K.”-nak sürgönyözik, e folyó hó 21-kén a Deák-párt értekezletet tartott, melyre, a gróf Apponyi-féle tizediken kívül, 170 tag jelent meg, tehát a túlnyomó majoritás e pártban van. Külön Deák-párt alakítása határozatot. Erdélyiekből hiányoznak.

* Ö Felsőgeik Pestre utazása végleg elhatározott, mint a „Hungaria” jelenti, s csak az országgyűlés folyamatától függ, hogy ezen elhatározás valóisítassék-e vagy nem. Első esetben ö Felsőgeik jannár közepéig maradnának itt, s a család, valamint a diplomai testület újévi üdvözlését Budán fogadják el. Mindkét esetben azonban a császári gyermekek Bécsben maradnának, s az ügyek kedvező fordulattal, orvosi tanácsa következtében, jövő tavaszon ismét Budára jönnének.

* A tél folytán meglátjuk színpadunkon Erkel „Bánk-bán”-ját is. A czímzseropet Ellinger, mint vendég, fogja játszani.

* A pénzügyminisztérium, állítólag, elhatározta a laphirdetések adójának reformját, és pedig úgy, hogy míg eddig minden hirdetésért, különbség nélkül, 30 krt kellett fizetni, ezennel a nyomtatva elfoglalt téli szerint fogják a fizetendő illetéket számítani. A bécsi lapok egy része már ürvend a reformnak, pedig nagy kérdés, hogy ki fog nyerni. Meglehet, hogy ezután még többet kell fizetni.

* Reszler szinigazgató társulatával Maros-Vásárhelyt fogja a telet tölteni. A társulat jó erőt von magához, ott vannak a többek között Fodorné asszony, Szilágyi Béláné, Szathmári Károly, Szilágyi Béla, Reszler és neje stb.

* A hivatalos „Lemberger Ztg” egész sorát közli azoknak, kik az osztrák kormány közbenjárása folytán legújabbán orosz fogságból kiszabadultak és hazájokba bocsáttattak. A szabadon csátottak között találunk több hazánkfíat is; így Barát Jánost, Kaposról; Gorecki Bogumilt Podzamokról; Kukosz Bélát Trencsénből és Kitt Lajost Pestről.

* Reményi Ede jelenlegi körútja jövedelméből 700 forintot gyűjtött a Petőfi-szoborra, melyhez összesen szinte 10,000 forintot hedgeszt össze a két magyar hazában.

* „Hedvig és Andor utazása Rómában,” irta „Anyjok” című igen érdekes mű jelent meg Párisban, melyet egyik nagynevű magyar főúri család Franciaországban élő jeles nő tagja (állítólag De Gerande özvegye gr. Teleki Emma) irt. A mű térképekkel s jelesebb műkínések és emlékek, részint fa, részint rézmetszeti képeivel gazdagon van kiállítva. Ára 6 frank.

* Rákosi Jenő „Aesopus”-ának egy példányát Ferenczi k. a. Stolp könyvkereskedésében a Császárné ö Felsőge számára megrendelte. A darabot egy bécsi színház számára is kérték, s a bécsi lapok szintén kezdenek vele foglalkozni. Így a „Neue Fr. Presse” közelebb hosszabb ismertetést hoz róla, mely tele van nagy dicsératokkal.

* Szegeden a cholera egy szegény sorsu családós pénzügyi hivatalnokot is felkeresett, mikor a szerencsétlen végvonaglások között volt, a pénzügyigazgató pénzsegédelmet kért a budai országos pénzügyigazgatótól ennek részére, adadott is 60 forint, de mikor ez utalványoztatott, az illető már halva volt és ekkor a megadott segély

ki nem fizetett, mert a halott már nem tudta megírni nyugtáját a 60 forintról, ezenkívül mint-hogy a halál éppen a hó első napján történt és az illetőnek egy kis levonása volt, fizetése sem adadott többé ki, s a halottat irtalmas emberbarátok temették el. — Nehány nap múlva a megholtnak neje is terítöre került, ekkor tizenegy éves fiuk kétségbeesve táviratozott a budai országos pénzügyigazgatóhoz segélyért, hogy legalább halva fekvő anyját eltemethesse; a budai országos pénzügyigazgató nem birt annyi önállással, hogy a rimakodó kérelmét teljesítette volna, hanem a bécsi minisztérium elé terjesztette a kérdést, a honnan azután jó későn kegyesen megengedtetett, hogy a már előbb utalványozott 60 frt az örökösök nyugtatványára kifizethető. De mindkét halott mégis kőnyőradományok segélyével lett eltakarítva.

* Beust úról több lap beszéli, hogy utasítást adott volna a német lapoknak, polemikába nem ereszkedni, ha netán valamely lap jónak látná róla caricaturákat hozni; ugyan ő róla költ az az adoma is, hogy értesülvén, miként a berliniek nem bírnak arczékelével, azt a „Kladderadatsch”-nak maga megküldte.

* Garibaldi. Minél több csodálatos tényrt olvastunk Garibaldiról, annál kevesebbé ismertük egyéni jellemét, család körében, mert a nagyító lvegeken át működött különben is nagy tények alapján őt valamely csodaszülöttnak „Csillagfi”-nak kellett hiontunk, holott végre is csak ember — de ember a szó magasb, teljes értelmében. Sand Georges és Dumas Sándor már bőven ismertették Garibaldit, mint hőst, de nem hatoltak be magán életébe, nem láttak vele egy fedél alatt, nem tanulmányozhattak nemes elvonult kedélyét, szellemét, mint M. Mornand Felix, ki a nagy ember vendégszeretetét s barátságát élvezvén, életét, t. i. benső családi életrajzát megírta, melyből e következő tételeket vettük át: „Garibaldi szobája, melybe üszintén megváltva, mindig ábitattal megyek be, mint egy szentélybe, nagyon egyszerű: két ablak által van világítva, melyek egyike keletre, másik északra ad kilátást. Butorzata először is az ágy, melyen irtózatossá seblázzal végig élte — most már nincs oly előkészítetekkel s kizószerkekkel ellátva. Egy szék, egy bőrs karszék a dolgozó asztal előtt; jeleltékeny mennyiségű könyv; egy fűrdőkád, mely kúpalkn függönyvel van fedve. A falon függ egy légsúlymőr, hőmérő és a házért elesett garibaldisták arczékei, de maga a tábornok nincs lefestve, sem fényképezve. Ezen szobában és a mezőn tölti a tábornok napjait — mindig egyedül, hacsak nem hívja gyermekeit vagy titkokát, vagy egy-némelyik bajtársát. Mint a teremtes minden remek lényé, ő is elvonult természetű; mint az oroszán, melynek jelvényeit erkölcsileg bírja, s melyhez mondhatnánk, hogy külsőleg is hasonlít. . . Korán reggel kel; megjezei munkáira ügyelni; délbe haza jön ebédre, aztán szobájába megy, olvas, néha elszunnyad, kivált nyárbán. Este visszamegy a mezőre, 8-kor vacsorál, és ismét visszavonul szobájába, hol ismét olvasáshoz fog, s dolgozik néha egész éjféltáni 1 óráig. . . Mostanában a számtanban és csillagászatban tökéletesíté magát; ő előtte, mondja Newton a világ legnagyobb kültője, s így ő is költő, a nélkül, hogy észrevenné. — Garibaldi a finomságot és őszinteséget, mindkettőt teljében s teljes egységben bírja. Személyes bátorsága határokat nem ismer, de egyszersmind vigyázó, majdnem ravasz. . . Ő nagy mester — mondá róla Dall’ Ongars — nagy tábornok saját körében, mit eléggé bizonyítanak a folytonos és hihetetlen katonai sikerek. Ő kevés eszközzel nagy eredményeket, s ez nemde olyan, mint mi I. Napoleonban főkép Turenne dicserét meg, midőn alapos itéleteket mondott minden század nagy vezérei felett? — Ő hirtelen felindul és egyszersmind türelmes, néha el van ragadtatva és alapérzelme mégis a szelidség, mely nem képes megcsalni a világon senkit, de ellensége félrevezetésében oly ügyes, mint csak lehet. Ő a tett embere és szereti a szorgalmat. Egyenlő vonzalommal viseltetik a csatamezei és azon mezei munkához, melyekből élnek. Merném állítani, hogy ha ő az előbbeni téren elragadtatva páratlanul kitűnik, ez inkább a szükségesség, mint a hajlam érzete s hogy ő inkább kedveli ez utóbbit.”

— Felszólítás Kolozsvár városa n. é. közönségéhez. — Kapcsolatban múlt évi febr. hó 26-dikán szétküldött felszólításunkkal van szerencsénk tudatni a n. érd. közönséggel, hogy a Házi zenekör működését f. évi octob. havában tette megkezdé, és jövő vasárnap, azaz: folyó hó 25-én tartandja első nyilvános előadását, a melyre midőn a körnek régibb és újabb tagjait, pártolóit, úgy szintén a nemes város zenét kedvelő s mint részvényes tag részt venni kívánó n. é. közönséget meghívjuk, nem mulaszthatjuk el, hogy körünket, melyet korszerű változtatásokkal és intézkedésekkel a jelenkor igényeinek megfelelőleg igyekeznék átalakítani; a n. érd. közönség meleg pártolásába ne ajánljuk. A zenekör irányja és célja ismereteseke levén a n. é. közönség előtt, nem tartjuk szükségesnek azokat it. e lapok hasábjain részletesen elősorolni, e végett csak általánosan érintjük a zenekör emelése érdekében tett újabb változásokat. A zenekör tagjai, mint eddig, működőkre és hallgatókra (pártolókra) oszlanak; a működők hetenként kétszer tartják meg magán gyakorlataikat a zenészek összes ágaiból, úgy mint: vasárnap d. n. 3-5 óráig, pénteken este 6-8 óráig, zeneigazgató vezénylete alatt. Ezek a gyakorlatok egyfelől a zene-előadásbeli jártasság és összeműködés tökéletesítésére, másfelől a t. hallgatók élvezetére is vannak számítva; mely utóbbinak elérése végett minden hó utolsó vasárnapján egy nagy előadás tartatik, melynek tárgyai a zenészek összes ágaiból a legjobban begyakorolt és legtöbb élvezetet ígérő darabok lesznek. Ezenkívül tartani fog a zenekör évenként alkalmilag 3-5 nagy hangversenyt pénzalapszám emelésére, melyekre a zenekör rendes tagjainak díjtalan belépők leend. A belépés pénzügyi feltételei következők: hallgató tag részvény-díja, mint egyes személy, előre egész évre 2 frt, egész család 5 frt, működő tag részvény-díja 1 frt, ha a működő tag egy már részvényes családdhoz tartozik, nem fizet külön. A tagsági év kezdő napja, egy évben kétfő, u. m.: febr. 1-ő és sept. 1-ő napjai. A belépő tag tagsági éve mindig a befizetést megelőző határnaptól fog számítottatni. A zenegyakorlatokra és előadásokra nézve július és augusztus havak szünetidő képeznek. A zené minden ága ma már oly nagy ápolásban részesül városunkban, hogy alig van családkör, melyben nem található zongorát, hegedűt vagy fuvoltát, már jól játszó ifjakat, leányokat; csak egy hiányzik még, s ez: az alkalom — haladásuk bemutatására, az összejátszóban gyakoroltság elérésére. A zenekörnek épp ez a főcélja, a melyet, hogy mily irányban kívánja elérni: szolgáljon mintául az előadás, melyben a zene minden ága lehatóságig példázolva lesz. Tisztelettel kértünk fel tehát minden t. cz. egyeseket, mint nemes családokat, kik körünk tagsorába állani kívánnak, belépti szándékukat az egyet jegyzőjével, doctor Hintz Györggyel, vagy az előadások, vagy azután, bármikor tudatni. — Kolozsvár, aug. 22 kén, 1866.

Nyilatkozat.

November 13-án 134. szám alatt megjelent a „Kolozsvári Közlöny”-ben Kültüllőmegyéből nov. 6-áról kelt azon tudósítás, hogy „B. Besenyőben a napokban a mennyire különös épp oly szerencsétlen eset történt.” Dicsérve ugyan a r. b. urak szorgalmát, de igazság nélküli tudósítást nem helyeselve, alaptalan vádja megczáfolásáért az igazság tekintetéből a következő megjegyzéseim vannak:

B. Besenyőben M. G. nem 11, hanem 3-5 óráig ásatta a követ a falu feletti hegyoldalból; melyet miután kiásatott, sőtledni kezdvén, nem akart lehozatni, de midőn csak helyéről valának az ásök kimozdítandók, hirtelen legurult a 8-10 mázsányi kő az oldalán, és B. Á. asszonya házának nem három, de két falát töltötte be, megállt a harmadikban, a beteg nőcseléd nem azon fal mellett feküdt, hol a kő rombolt, még közel sem, egészen átellenben, a miről B. Besenyő bizonyíthat, s hogy a beteg nőcselédre — ki nem azonnal halt meg — a kő esése semmi hatással nem volt, orvosi látogatás bizonyít. B. Á. asszonya nemcsak hogy ájultan nem rogyott össze, de bámulatos lélekjelenléttel korholta a segítségére siető M. G.-ét.

Az igazság felderítéseért vagyok bátor kérni a tisztelt szerkesztőseget, hogy szerény soraimat kiadni méltóztassék. Nyitó Sándor.

Politikai hírek.

Austria. Bécs, nov. 19. Az alsó-ausztriai tartománygyűlés ma nyitott meg. Az országos marsall a megnyitó beszédében az országgyűlésnek kötelességét érintvén a jelenlegi válságos időpontban, szavait a császár életével fejezi be. A helytartó üdvözlővén a házat, az országos választmányának köszönetet mond a háboru alatt tanúsított áldásdus működéséért. Erre az országos marsall közli a házzal ö Felsőgeinek az államminiszterhez intézett october 13-diki leiratát. — Pratobevera tizenegytagu bizottságy választását indítványozza felirat szerkesztése végett, melyben köszöntő fejeztessék ki. Ezen indítvány elfogadtatik. A felirati bizottságyba tagokul választattak: Tinti, Gerson, Dirstl, Winterstein, Schindler, Trentl.

Innsbruck, nov. 20. A tartománygyűlés mai ülésében tett azon interpellációra: vajlon az Olasz-Tirolban elterjedt átadási hírek igazak-e — és vajlon a kormány el van-e határozva, ezen híresztelések ellen határozottan fellépni — a kormány képviselője azon választ adta, miszerint a fentebbi hír teljesen alaptalan, és hogy a kormány szilárdul el van határozva, Dél-Tirolt nem adni át és az Olasz-Tirolbani igazgatások ellen a legerélyesebben fellépni.

Franciaország. A „Moniteur”, mely mostanában igen figyelmes a bécsi udvar iránt, igen fontosnak találja, „hogy az osztrák birodalom felosztása többé egy oldalról sem támadatik meg. Deák feltette magában, hogy a mérsékelt magyar pártot fejelem alá veszi és Beust elismeri a magyar korona önkormányzati jogait. Austria, mely Franciaországot szeretné részére megnyerni, Beust törekvéseire kedvező ürügyre talál az orosz-porosz szövetséghelekben. Idáig kevés sikere volt Beust törekvéseinek, mert annyi belátással it is bírnak, hogy felfogják: mit érhet egy ily szétesett országcomplexeli szövetség és viszont, hogy Poroszország, sz. k. annyi teherre, mint Németország,

gal összehittközésbe jönni. Napoleon nem titkolja, hogy ily eshetőségeknek soha sem fog helyt engedni. — Napoleon Compiégnébe utazása előtt hosszúsas értekezést tartott Monstierrel, a mexikói ügyekre vonatkozólag s ennek következtében egy jegyzék megjelenését várhatjuk. Igyekeznek a washingtoni kabinettel erre nézve jó egyetértésbe jönni, s úgy látszik, az alkudozások a legjobban uton haladnak elő. Annyi bizonyos, hogy az amerikai kormány csupán Juarez elismerése alapján hajlandó a ki egyezkedésre.”

A „France” azon tanácsot adja Belgiumnak, hogy biztonságát a jövőben is a semlegesség elvére alapítsa. A semlegesség valódi ereje a másodrendű államoknak. „Tegyük fel azon esetet, hogy Belgium szomszédainak egyikével, p. o. Franciaországgal vagy Poroszországgal háborúba elegyednék, vajlon hadseregének hősiessége, bármily nagy legyen is az, kelthetné-e azon reményt, hogy tisztesen erősebb ellenségét legyőzi? Mi ezen kis nemzet iránt, mely oly sok rokonság által közel áll hozzánk, igen élénk és loyális rokonszenvet éreztünk; de épp azért látjuk sajnálattal, hogy az, úgy látszik, Európát megragadott háborúagtól szintén elkapja magát és azt nyilvánítja, hogy erősen kell lennie, ha jogait meg akarja tartani.”

Az „Avenir National” írja: Nehány porosz lap meghazudtolása daczára Németországban még mindig hisznek a Porosz- és Oroszország közti bensőbb egyetértésben. Némelyek, kik jól értesülteknek tartják magukat, még tovább mennek és azt mondják, hogy a szövetségi szerződés, melyet a felhivatalos lapok a tagadás közpene alá rejtenek, e napokban jegyeztetett alá a két hatalom által. Benedetti ily szövetség eshetősége szempontjából külön utasításokkal megy Berlinbe, és Beust, ki jól tudja, mi van Sz. Pétervár és Berlin közt folyamatban, maga részéről Austria és Franciaország közt közeledést akar előidézni.

Az „Imp. Dauphinois”, melynek sugója egy régebben Sz. Pétervárott volt francia követ, az orosz készüldéseket illetőleg ezeket írja: Sz. Pétervárról, ki forrásból értesítettünk, hogy az orosz hadsereg általában kiegyesztetik, s a tábornokoknak s más magasabb rangú tiszteknek nem adatik az ország határain túla szóló utlevél. Ezen készüldések okán azt állítják, hogy a keleti keresztények oltalmazása végett tétetnek; majd elválnak nemsokára: mi rejlik ezen palást alatt. — A „Patrie” tudni véli, hogy Goluchowski gróf, ki jelenleg Bécsben van, nem fog Lembergbe visszamenni.

A franciaországi katonai reform-végtagyalásokról jelentik: 1. A békeállapot 400,000-ről 600,000-re emeltetik; 2. minden 20-40 éves francziának 6 évet a sorkatonaság közt, a többi időt tartalékban kell kitöltenie; 3. a tartalék 400,000 emberre emeltetik; 4. a támadó hadsereg e szerint 1 millió emberből áll; 5. azonkívül 600,000 emberből álló nemzetőrség állitatik honvédelmi és o. végből minden közhatalóság kebelében lövöldre szerveztetik; 6. az új szervezkedés által szükségelt költség az első évben a hadügyminisztérium fölemelt költségvetése által 300 millió frankkal fűdöztetik.

Olaszország. Florenz, nov. 17. A felhivatalos újság írja: „Közeledvén a szeptemberi egyezmény által megszabott határidő, a párisi s a florenzi kabinetek kötelesek figyelemmel lenni azon fontos érdekekre, melyek ama tény folytán szabályozandók. A két kormányt azon óhajítás lelkesíti, hogy ezen érdekeket egymással kiegyeztessék, s el vannak határozva, a conventiót teljesen loyális módon végrehajtani. A miut ebben egyetértének — s ezen nem lehet kételkedni — úgy a végrehajtás eszközei iránt is megegyeznek. Mindazáltal teljesen alaptalan a lapok azon állítása, mely szerint a francia kormány erre vonatkozólag a florenzi kabinettel már előbb akart alkudozásokat kezdeni, s hogy az olasz kormány vonatkozott ezeket bocsátkozni.”

„A római kérdés ünneplényességekkel egyaránt foglalkoztatja a kedélyeket, és a politikai nyilvánulások, melyek a királynak fület megütik, azt bizonyítják előtte, hogy az olaszok véleményét osztják és vele együtt azt hiszik, hogy Olaszország kész, de nem teljesen. A legkevesebbnek jut eszébe Rómát fővárosul kívánni, de hogy Rómának olasz várossá és a mi az egyházi államot még képezi, olasz tartománynyá kell lennie, ezt kivétel nélkül kívánják. A legközelebbi napokban a római emigránsok fognak gyűlést tartani, melyben el fog határozatni, mily magatartás követtessék a franczia csapatok elvonultával. Azt hiszik itt, hogy a római emigratio szorosan a római nemzeti bizottság tanácsait fogja követni és türelmet, mérsékletet és elővigyázatot fog ajánlani.”

Németország. A „Köln. Ztg.”-nak írják: „Florenzi megbízható levelek szerint, az Austria, Francia- és Olaszország közt létesítendő szövetségéről, melynek létesítését az osztrák sajtó Beust szándékának mondja, még semmi nesz. Olaszország Austriával barátságos szomszédi viszonyban akar maradni, míg Austria is komolyan veszi a dolgot. De szövetséget, csak úgy semmiért, mai nap-ság már nem kötnek. Austria, mi Olaszországot illeti, különben ismét elkésett. A felszögeten nem fogják egyhamar elfelejteti az államadóságek és a katonai költségek milliárdjait, melybe az osztrák politika a fiatal államnak került. — Ma is megha-

